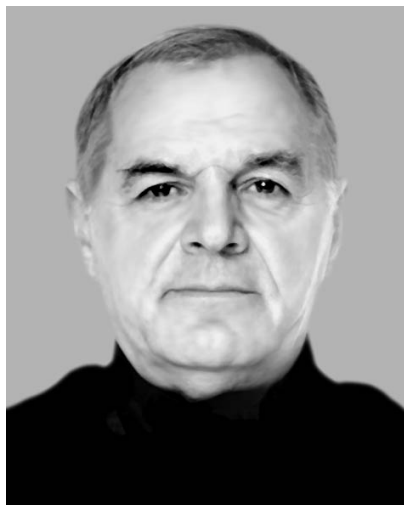

ІЛЛЕНКО Юрій Герасимович (09. 05. 1936, Черкаси, за паспортом — 18. 07. 1936, Дніпропетровськ — 15. 06. 2010, с. Прохорівка Канів. р-ну Черкас. обл.) — кінорежисер, кінооператор, сценарист, педагог. Брат [Вадима](#) та [Михайла Ілленків](#), чоловік [Л. Єфименко](#). Народний артист УРСР (1987). Держ. премії України ім. Т. Шевченка (1991), ім. О. Довженка (2005). Орден «За заслуги» 3-го (1996) та 2-го (2008) ступ. Державні нагороди СРСР. Член НСКіну (1964). Закін. оператор. факультет ВДІКу (Москва, 1960; викл. Б. Волчек). Відтоді працював пом. оператора на Ялтин. кіностудії худож. фільмів (нині АР Крим), від 1963 — на Нац. кіностудії худож. фільмів ім. О. Довженка (Київ). Водночас від 1968 (з перервою) викладав у Київ. університеті театру, кіно і телебачення: від 1990 — засн. і завідувач кафедри кінорежисури та кінодраматургії. Один із засн. і академік НАМУ (1996). Голова Держ. фонду укр. кінематографії при КМ України (1991-92). Президент першої в Україні приват. кіностудії «Фест-Земля» (від 1989). Член НРУ (1989-99). Як оператор зняв фільми: «Прощайте, голуби!» (1960, реж. Я. Сегель, Центр. кіностудія дит. та юнац. фільмів ім. М. Горького та Ялтин. кіностудія худож. фільмів; приз «ФІПРЕССІ» за «новатор. оператор. роботу» 14-го Мкф у м. Локарно, Швейцарія, приз «Срібний бумеранг» 11-го Мкф у Мельбурні; обидва — 1961), «Десять синів» (1962, реж. А. Войтецький, Ялтин. кіностудія худож. фільмів), «Тіні забутих предків» (1964, реж. С. Параджанов; понад 100 призів і дипломів Мкф), «Лісова пісня. Мавка» (1978, також реж. і автор сценарію; спец. приз «За послідовні пошуки зображал. засобів кіно» 4-го Вкф у Вільнюсі, 1981), «Аве, Марія» (1999, реж. Л. Єфименко; приз «Золотий витязь» 9-го Мкф з однойм. назвою у Москві, приз за найкращу оператор. роботу Мкф «Відкрита ніч»

у Києві; обидва — 2000), «Молитва за гетьмана Мазепу» (2002, також реж. і автор сценарію, зіграв роль Маршала Жука; приз «Золота рибка-2002» за найкращий іноз. фільм 29-го Мкф у м. Інськ, Польща; усі — Нац. кіностудія худож. фільмів ім. О. Довженка). Як реж. поставив стрічки: «Криниця для спраглих» (1965; заборонений, реабіліт. 1987; диплом Мкф у Мюнхені, 1988), «Вечір на Івана Купала» (1968, автор сценарію; заборонений, реабіліт. 1987), «Білий птах з чорною ознакою» (1970, співавтор сценарію; заборонений; «Золотий приз» 7-го Мкф у Москві, 1971, «Золота пектораль шаха Ірану» Мкф у Тегерані, 1972; дипломи Мкф у Сан-Франциско, Белграді, Токіо, Сіднеї, Мельбурні та ін.), «Всупереч усьому» (1972, спільне виробництво з Югославією; приз «Срібна арена» Мкф у м. Пула, нині Хорватія), «Мріяти і жити» (1974, співавтор сценарію, також зіграв гол. роль Герасима), «Свято печеної картоплі» (1976), «Смужка нескошених диких квітів» (1978, за твором «Бригантина» Олеся Гончара), «Легенда про княгиню Ольгу» (1982), «Солом'яні дзвони» (1984), «Лебедине озеро. Зона» (1989, 1-й недерж. фільм міжнар. виробництва Україна-США-Канада-Швеція; призи «ФІПРЕССІ» та «ЕСКОР» молоді критики на Мкф у Каннах, 1989, приз за найкращу оператор. роботу на Мкф «Кінотавр» в Сочі, 1991, Мкф «Золотий витязь» в м. Нови Сад, Югославія, 1993; останні 4 — автор сценарію). Зіграв гол. роль Тимофія Сувернева у фільмі «Вулиця Ньютона, 1» (1963, реж. Т. Вульфівич, «Ленфільм»). Автор підручника з кінорежисури «Парадигма кіно» (у 4-х ч., К., 1999); роману-сценарію «Агасфер. Хроніка другого пришествя Христа» // «Київ», 1994, № 10; зб. есеїв «За українську Україну» (К., 2005); роману-хараману «Доповідна Апостолові Петру» (у 3-х кн., Т., 2008); лібрето балетів «Ольга» (1982), «Прометей» (1990; обидва — композитор Є. Станкович, поставлені у Київ. театрі опери та балету ім. Т. Шевченка). Відомий також як живописець. Учасник міжнар. мистецьких виставок від 1990. Персон. — у Києві (1965, 1999).

Рекомендована література

1. Мовчан П. Буйство красок Юрия Ильенко // Юность. 1975. № 7;
2. Брюховецька Л. Юрій Ілленко. Незвіданим шляхом // Мист. обрії'98: Альм. К., 1999;
3. Слободян В. «Парадигма кіно» Юрія Ілленка – Біблія кінематографістів // Мист. обрії'99: Альм. К., 2000;
4. Брюховецька Л. Кіносвіт Юрія Ілленка. К., 2007.

[Л. І. Брюховецька](#)

Бібліографічний опис:

Ілленко Юрій Герасимович / Л. І. Брюховецька // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-13061>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).